

§ 108 HBT-certifikat

ANNA EKSTRÖM:

Ordförande och kyrkomöte! Jag talar för utskottet. Utskottets förslag är att bifalla motion 2013:54 angående HBT-certifikat.

År 2010 beslutade kyrkomötet att med anledning av en annan motion uppdra till kyrkostyrelsen att uppmuntra stiftet att starta utbildningar i HBT-frågor för anställda, ideella och förtroendevalda. Att bifalla motionen idag är en fortsättning för detta viktiga arbete.

Bifall till utskottets förslag och bifall till motionen.

IRENE GUSTAFSSON:

Presidiet, ledamöter, biskopar och åhörare oavsett var ni finns! Min motion 2013:54 har inget annat syfte än att få församlingarna att inse hur viktigt det är med utbildning, kunskap och insikt för kyrkans anställda att kunna arbeta med HBT-frågor och bidra till att fler känner sig välkomna i kyrkan. Det handlar inte om att ändra åsikter utan det handlar om att det är viktigt att säkerställa att alla människor blir väl bemötta.

I reservationerna uttrycks det att utbildningen har varit tillräcklig och genomförd. Det förvånar mig, för då har man verkligen inte landat i verkligheten.

De flesta av oss som sitter här eller ser det här hemifrån har upplevt motsatsen och hört själva eller via andra hur våra medmänniskor blivit kränkta på grund av sin sexuella läggning. Kyrkan ska vara ett föredöme i likvärdigt bemötande av alla människor och det ska vara målet att alla känner sig hemma i Svenska kyrkan. Ingen, ingen, ska lämnas utanför. Det finns en anledning till att många arbetsplatser inom vården börjat med certifiering, och kyrkan borde egentligen ha varit först ute med detta. Det har med människovärdet att göra. Vi ska stå på de utsattas sida precis som det står i Bibeln, och det kan ibland vara både utmanande och provocerande. HBT-certifiering blir ett sätt att synliggöra att kyrkan arbetar för en god arbetsmiljö och ett respektfullt bemötande utifrån ett HBT-perspektiv. För att skapa förtroende behövs inte bara kompetens. Det måste också synas att kompetensen finns. Genom certifiering kan församlingarna inte bara tillägna sig kunskap och verktyg för arbetet i vardagen. Certifieringen är också ett kvitto på att man arbetar systematiskt. Jag är glad över att även De Ungas Kyrkomöte gärna ser att kyrkomötet bifaller motionen.

Jag yrkar bifall till motion 2013:54.

LENNART SACRÉDEUS:

Fru ordförande och kyrkomötesombud! Jag ber att få yrka avslag på utskottets betänkande på den här punkten och därmed på motion 2013:54.

Därmed vill jag inte ha sagt, för det är kanske impopulärt yrkande, att frågan om bemötande inte skulle vara väldigt viktig. Bemötandefrågan är väldigt viktig och det handlar om hur vi är mot varandra, att vi är anständiga mot varandra och civiliserade i vårt umgänge. Ändå är det så att motionen vill uppmuntra alla stift att sträva efter att i möjligaste mån genomföra HBT-certifikat på arbetsplatser i Svenska kyrkan. Motionen är ju väldigt vagt formulerad genom att man vill "uppmuntra", "sträva efter" och "i möjligaste mån". På det sättet är det en unikt vag motion som vi tar ställning till.

Den andra punkten jag vill ta upp gäller HBT-utbildning. Jag uppskattar det motionären sade att det inte handlar om att vi ska behöva bli likformiga i våra värderingar om vad Bibeln säger om äktenskapet. Däremot ska vi vara visa respekt för varandra och visa anständighet för varandra i alla sammanhang. Men

en utbildning som syftar till likriktning i värderingar och bibelsyn är något helt annat än det jag talade om, bemötande.

Den tredje punkten gäller HBT-certifiering som begrepp. Om det är så att det är RFSL som står för detta måste vi som bibelcertifierade eller kristendoms-certifierade kunna säga att vi tycker att ni har fel. Vi delar inte er ståndpunkt. Är det så att vi går in i en ömsesidig relation till RFSL med den här utbildningen utifrån ett givande och tagande eller är det ett underdånigt perspektiv som kyrkan får inta, att här är det RFSL-linjen som ska gälla och det är den vi ska anpassa oss till.

Det fjärde jag vill säga är att detta är ett s.k. HBT-certifikat. I de här frågorna brukar man tala om HBTQ. Är det så att queerperspektivet inte ska tas med eller vad? Vad är anledningen till att kyrkomötet eventuellt fattar beslut om att inte ha med bokstaven "Q" och vad queer står för? Är det medvetet eller en ren lapsus?

Det femte jag vill säga handlar om öppenhet. Öppenhet handlar om respekt för varandra och det handlar också om öppenhet för varandras olika bibelsyn och olika hållningar. Svenska kyrkan har genom beslut i kyrkomötet 2009 två äktenskapssyner, där även det klassiska äktenskapet mellan man och kvinna är Svenska kyrkans. Det handlar alltså om öppenhet och det handlar om att vi inte är slutna mot varandra också när det gäller bibelsyn.

Sedan vill jag också hänvisa till den särskilda mening som Berit Simonsson och Berth Löndahl har förmedlat och som jag tycker fångar upp väldigt mycket.

IRENE GUSTAFSSON (REPLIK):

"Q" lämnades utanför, tyvärr. Jag skulle ha haft det med. Jag läste om det i Kyrkans Ungas kyrkomötesprotokoll som hade tagit upp det. Det var ingen miss, men det var för sent att ta med den. Jag tycker inte att man ska vara rädd för att få utbildning, och det är bra om även Sacrédeus får en utbildning i det här. Då kanske man inte är så rädd för de här frågorna som tydligen skapar en väldig rädsla och okunnighet.

LENNART SACRÉDEUS (REPLIK):

Jag tackar för inlägget men det är just det inlägget som du tog upp här Irene som jag tycker andas fel ton. Det vill jag säga personligt till dig, att om man säger till att just du behöver en utbildning men inte jag själv, det tyder ju på att du är fulländad, du behöver ingen utbildning men jag behöver en utbildning. Då blir det precis det väldigt många människor känner att vi inte får hamna i. Visst har jag behov av utbildning och du har behov av utbildning i detta och alla andra har behov av utbildning men det måste vara en utbildning som är generös, som är tolerant och där man inte slänger i ansiktet på varandra att du behöver utbildning, men däremot indirekt inte jag. För det är just det väldigt många människor känner att utbildning och förmedla kunskaper är en sak, men likriktning är något annat.

IRENE GUSTAFSSON (REPLIK):

Oj, det blev väldigt spännande det här! När det gäller utbildning och jag säger "jag" eller "du" eller "vi" så menar jag alla. Det är klart att det är många i Svenska kyrkan som vet hur man ska bemöta HBT-frågorna och som inte är rädda för det. Vi har alla mött de här människorna som tycker att det är något fel på de som har en annan sexuell läggning, och som behandlas därefter. Det är de människorna vi ska nå, kanske inte Lennart eller mig, för vi kan det här.

LENNART SACRÉDEUS (REPLIK):

Jag tackar Irene Gustafsson för hennes förtydligande. Jag tror att väldigt många säger att det är bra med utbildning, men en utbildning som är präglad av generositet, tolerans och mångfald och inte likriktning. Där finns ett tonläge där var och en kan komma till tals, men där man har den gemensamma värdegrunden att vi ska bemöta varandra väl och civiliserat, och det gäller inte minst de här grupperna som vi talar om här.

KRISTINA SANDSTRÖM:

Fru ordförande! Jag talar för reservation 1 och yrkar bifall till denna. Det är viktigt att vara tydlig med vad den här reservationen tar sikte på. Den ska förstås mot det resonemang vi förde i utskottet, nämligen att ett bifall till motionen vore så att säga att slå in öppna dörrar. Vad menar vi då med det? Eftersom HBT-frågan just är så viktig, har Svenska kyrkan de senaste åren medverkat till och uppmuntrat rikstäckande utbildningsinsatser inom området. Så sent som förra året 2012 genomfördes en omfattande nationell tredagarsutbildning dit varje stift kunde skicka två representanter. Efter denna har stiftet rapporterat sitt utvecklingsarbete och de utbildningar som dels har genomförts och de som är på gång. Utöver detta finns det möjlighet till HBT-certifiering genom RFSL:s försorg för de arbetsplatser inom kyrkan som så önskar.

Under utskottets diskussioner förstod vi att utbildningsinsatserna kommit olika långt i landet. Reservanterna menar att utbildningarna som redan genomförts eller är på gång är tillräckligt och därför tillför inte en certifiering mer än utbildningarna gör. För att detta viktiga arbete med HBT-frågor som pågår inte ska avstanna krävs i första hand inte en uppmuntran från nationell nivå utan fortsatt fokus genom stift och församlingar och andra arbetsplatser inom Svenska kyrkan. Därför bifall till reservation 1.

LINN BERGLIN:

Presidieledamöter, biskopar och åhörare! Utvecklingen i HBT-frågor är ännu på sina håll mycket långsam konstaterar utskottet. Svenska kyrkan ska vara en kyrka där alla ska känna sig önskade, välkomna och få vara hela personer. Välkomna och självklara som sig själva. På grund av normerna, dvs. det som ses som normalt, det förväntade och eftersträvarsvärda, det som ska ses som det är i samhället, så måste HBTQ-personer komma ut i alla nya sammanhang de kliver in i sitt liv. De måste ta sats för att våga visa sitt hela jag, riskera att vara väldigt medveten om att det finns en risk att bli dömda, att bli talad om istället för med, att hamna på undantag. Det här är en verklighet för människor som måste ta den här satsen många dagar i sitt liv. Kanske blir det så att man blir dömd, kanske inte, men tänk att alltid leva med den risken, kalkylera med den. Det blir svårare att våga vara den man är, att vara hel, att vara ärlig med det då. Varför är det då så viktigt att få vara öppen med den man är, få vara hela den människa som man är? Jag tänkte faktiskt låna Eriks ord i en bok som heter *Gud är större*, som finns härute och som man kan plocka på sig.

Erik Andersson har beskrivit det så här: Innan jag berättade min hemlighet så bar jag den helt för mig själv. Jag berättade inte för någon att jag var kär i en kille. En hemlighet som var otroligt jobbig att bära då den handlade om vem jag djupast var som människa. Året innan jag kom ut levde jag ett liv som ingen visste något om. Jag ljög för alla i min närhet om vem jag var, vad jag var och hur jag mådde. När lögnen blir ens vardag är det lätt att inbilla sig att det är helt ok att ljuga. Jag lärde mig en viktig sak under den här perioden i mitt liv; lögnen håller

inte i längden. Det kan vara helt ok med en vit lögn någon gång ibland men att ljuga om sin innersta identitet är farligt. Dagen då jag kom ut för min familj släpptes en stor sten från mitt bröst. Jag kunde helt plötsligt andas igen trots mina näras tårar så var jag befriad från min egen lögn och jag kunde vara den jag verkligen var. Att komma ut är jobbigt och tyvärr något som alla HBTQ-människor måste gå igenom. I allt det som kan vara väldigt jobbigt är det viktigt att påminna sig om att livet som utkommen är så mycket lättare att leva än i det fördolda. Ingen människa kan leva hela sitt liv i en lögn.

Vad jag ville säga med det här är att utvecklingen går långsamt på sina håll, konstaterar utskottet. Låt alla människor få vara välkomna och känna sig hela i Svenska kyrkan.

BERIT SIMONSSON:

Fru ordförande! Jag yrkar avslag på motion 2013:54. Det är inte innehållet som är bekymmer i motionen, det är genomförandet.

Man kan fundera över fenomenet certifiering som en metod att få saker dit man vill. Det finns ju många aspekter inom Svenska kyrkans församlingar och arbetsplatser som skulle kunna certifieras. Ska vi t.ex. ha Jesus-certifiering så att vi i församlingarna försäkrar oss om att vi får en förkunnelse om Jesus som världens ende och unike frälsare?

Men nu gällde det HBT-certifiering. Det är RFSL som erbjuder denna av motionären föreslagna certifiering. En genomgång av RFSL:s hemsida och de värderingar vad gäller sex och samlevnad som kommer i dagen där, borde göra det otänkbart för Svenska kyrkan att som jag tycker förnedra sig så att tillåta sig att bli certifierade av den organisationen. Om jag skulle läsa högt från deras hemsida så skulle jag överskrida gränsen för vad som är lämpligt att säga från kyrkomötets talarstol. Jag skulle också skämmas för det jag var tvungen att säga. Men jag vill ändå lyfta fram ett enda citat från hemsidan och det lyder så här:

”Det handlar om relation med två eller flera. Tillhör du de som tycker att kärleken känns större när den delas med flera? Känns det onödigt att avsluta en fin relation för att det ska uppstå en annan fin relation? RFSL:s hemsida.” Det är ju något helt annat än de långvariga och trofasta relationer som kyrkomötet har velat verka för i HBT-frågan. Läs gärna högt för varandra från hemsidan RFSL vid nästa gruppmöte och se om detta är värderingar som vi kan dela.

Jag delar motionärens önskan om ett respektfullt bemötande av människor i församlingarna oavsett läggning och uppfattning i HBT-, Q- eller andra frågor, men jag menar att det vore direkt förnedrande för Svenska kyrkan att låta sig certifieras av RFSL med de värderingar som kommer i dagen på deras hemsida.

Därför yrkar jag avslag på motion 2013:54.

ANNA EKSTRÖM (REPLIK):

Fru ordförande! Berit, jag vill ha replik på det här att man skulle bli förnedrad eller skämmas för att få en certifiering av RFSL. Det är ju icke något att skämmas för. Det är inte något som är förnedrande överhuvudtaget. Det handlar om utbildning, information, det är en fortsättning på det som redan sker. En bra fortsättning med tanke på att vi i årsredovisningen för Svenska kyrkan på nationell nivå på sidan 35 kan läsa om att den skrivningen om utbildning i HBT-frågor är avslutad, och därmed så är det naturligt att fortsätta och driva på i dessa frågor. Ingenting att skämmas för utan något som vi bjuder in till.

BERIT SIMONSSON (REPLIK):

Jag vill betona igen att det inte är certifieringen som är bekymret, det är inte innehållet i motionen utan problemet är att det är RFSL som ska certifiera Svenska kyrkan. Läser man på deras hemsida – jag kan citera en sak till här: ”Har du tänkt att köpa sex? Enligt svensk lagstiftning är det förbjudet att ge ersättning för sex, men här följer ändå några råd till dig som har erfarenhet av eller planerar att köpa sex.”

Alltså, det är en förfärande läsning som borde avskräcka oss.

AXEL W KARLSSON:

Fru ordförande! Jag har inget speciellt yrkande. Jag tackar Berit och Lennart Sacrédeus, för av någon anledning blinkade några varningslampor hos mig när jag läste det här. Det är svårt att förstå att man ägnar de här frågorna sådan enorm uppmärksamhet som man gör i Svenska kyrkan och ofta gör det tämligen okritiskt, så vitt jag förstår, utifrån vad jag har läst. Man anar en risk i det här som redan andra har påpekat. Genom en sådan här certifiering skapar man ett grupptryck där endast en åsikt ska trumfas igenom och bli tillåten. Andra uppfattningar som avviker från den enda politiskt korrekta uppfattningen ska skuldbeläggas osv. Vi får kanske återkomma till det här längre fram. Tack för att ni lyssnar!

BISKOP ÅKE BONNIER:

Fru ordförande, kyrkomötesledamöter, biskopskollegor, övriga närvarande och åhörare! Kyrkolivsutskottet har beslutat att föreslå kyrkomötet att bifalla motionen om HBT-certifikat. Det finns goda skäl hos reservanterna att avslå motionen. Jag skulle dock vilja uppmana kyrkomötet att besluta enligt utskottets förslag.

Vi behöver i Svenska kyrkan arbeta vidare med hur vi bemöter människor som är homosexuella, bisexuella och transpersoner så att var och en i sin församling kan känna att man blir sedd och bekräftad som den man är. Vi behöver också arbeta betydligt mer med hur vi kommunicerar på våra hemsidor kring dopmöjlighet, vigselmöjlighet och familjearbete, vilka bilder vi använder, hur vi formulerar oss osv. Likaledes behöver vi utbilda alla anställda i hur man bemöter människor tillhörande HBTQ-rörelsen som söker kyrkans hjälp och omsorg. Jag vet att mycket görs idag. Visby domkyrkoförsamling är ett exempel.

Vi vet alla att RFSL arbetar med HBT-certifiering men samtidigt går processen långsamt i kyrkans sammanhang. De öppna dörrar som man önskar skulle finnas gällande denna fråga behöver slås in därför att de bara står på glänt och har fastnat där. Kyrkan består av en skara förlåtna syndare, så är det. Vi är satta på helgelsens väg, så är det också. I medvetenhet om synden och nåden borde det i alla våra församlingar vara så att både heterosexuella, homosexuella, bisexuella, asexuella och transpersoner ska kunna bli sedda och bekräftade som de vi är också gällande vår sexuella identitet i medvetenhet om att ingen av oss ännu är den vi är ämnad att vara som människa i ordets allra sannaste bemärkelse.

Ett bifallande av motion 2013:54 skulle innebära ett stöd för och uppmuntran av stiftens att tydligt uppmana församlingar att fördjupa kunskapen i HBT-frågor i akt och syfte att så många församlingar som möjligt, helst alla, inom en snart framtid ska bli HBT-certifierade. I en kristen barnvisa står det i refrängen, Jag är glad att jag är jag. Den önskar jag att alla, oavsett sexuell identitet, ska kunna sjunga med glatt och frimodigt hjärta.

Jag yrkar därför bifall till utskottets förslag gällande motion 2013:54.

ELISABETH RYDSTRÖM:

Fru ordförande, ledamöter och övriga närvarande! ”Alla människors lika rätt och värde” stod det i centerpartiets värdegrund. För mig som kristen var det ganska lätt att stämma in i det, och som fick mig att bli centerpartist. För mig har den här motionen sitt avstamp från det, alla människors lika rätt och värde, och som många har pratat om här krävs det utbildning för att bli certifierad. Det har väl med all önskvärd tydlighet visat sig hittills både i utskottsdebatten och här i plenum att den behövs. Den behövs för oss alla. Den behövs för dig och för mig och jag förutsätter att den utbildningen som ges också är öppen och generös även om man inte har samma åsikter eller samma värderingar. Jag tror också att queerperspektivet kommer att innefattas i en sådan här utbildning. Det är ganska enkelt för mig som kvinna, vit, heterosexuell och medelålders att stå här och tala om vad som är en god arbetsmiljö eller vad som behövs för utbildning i frågor som rör en minoritet. Även om man inte delar de här åsikterna eller dess värderingar är det ju faktiskt så att det skadar inte med kunskap, dialog, diskussion, och jag tror inte att det är ett dugg farligt. Jag välkomnar den.

Bifall till utskottets yttrande att bifalla motionen.

SOILI BRUNBERG:

Fru ordförande, biskopar och ledamöter! Jag yrkar bifall till utskottets förslag. Motionen stämmer väldigt väl med miljöpartiets syn och tolerans. Jag förstår inte riktigt varför man inte har det här på samma sätt som inom t.ex. vården och landstingsvärlden, där man certifierar t.ex. vårdcentraler HBTQ. Varför har Q fallit bort? Q ingår ju också sedan flera år i certifieringen. Jag tycker att ni borde undersöka detta.

BENGT INGHAMMAR:

Fru ordförande, ledamöter och biskopar! När jag skulle åka hit till kyrkomötet var det någon som sade, ska ni tjata igen om homosexualitet? Har vi inte pratat tillräckligt om det? Är det inte klart snart? De har ju fått vad de vill, sade min sagesman.

Ja, vi har åstadkommit ganska mycket i samhället i de här frågorna. Om man ser till vad som t.ex. hände för trettio år sedan, när jag höll på att bli avsatt som präst därför att jag hade en välsignelseakt av ett homosexuellt par, då kan man säga att det har hänt ganska mycket sedan 1983. Men räcker det? Jag har varit ute nu som vikarierande präst i ett tiotal församlingar sedan jag blev pensionär, och jag känner att det tyvärr finns en stor okunskap i våra församlingar. Fortfarande finns det brister i kunskap och medvetenhet om de här frågorna. Vi behöver förstärka denna medvetenhet om vad det här handlar om.

Vi behöver också bli medvetna om varför vi reagerar på människor som är avvikande. Det beror ju bl.a. på psykologiska frågor och biologiska orsaker. Vi behöver ju se igenom det här och försöka förstå, lära oss litet grann om våra reaktioner så att vi inte blir avståndstagande från de personer som vi finner avvikande.

Till personen som undrat om vi inte tjatat tillräckligt svarade jag, att vi tydligen inte har tjatat tillräckligt. Vi måste nog fortsätta att tjata om det till dess att HBTQ-personer kan känna sig trygga i våra kyrkor, ända till dess de ej blir ifrågasatta, inte syndaförklarade eller upplevs som fel.

Bifall till utskottets förslag.

BISKOP EVA BRUNNE:

Fru ordförande, ledamöter och kollegor! Jag yrkar bifall till utskottet och därmed bifall till motion 2013:54.

I en mening vill jag vända mig till er som har skrivit särskild mening, Berit Simonsson och Berth Löndahl. Den här motionen handlar ju naturligtvis inte om vem som har sex med vem och hur. Den handlar om att få så mycket kunskap att man kan uppföra sig anständigt mot människor. Det handlar om så enkla och ibland så svåra saker som att ta emot ett samtal på församlingsexpeditionen. En nybliven mamma ringer och säger att hon vill låta döpa sitt barn. Då ska hon få frågan, vad barnets andra förälder heter, inte vad barnets pappa heter. Det handlar om mannen som ringer till samma församlingsexpedition och säger, jag ska gifta mig. Då ska han få frågan, vad din partner heter. Inte vad din blivande fru heter.

Jag ska på fredag få det hedersamma uppdraget att vara med och inviga landets första HBTQ-seniorboende. Där handlar det också om att uppföra sig anständigt mot människor. Personalen är välutbildad och certifierad. Allt handlar i grunden om dopet. I de allra flesta dop läser vi Galaterbrevstexten: "Är ni döpta in i Kristus så har ni också iklätt er Kristus. Nu är ingen längre jude eller grek, slav eller fri, man eller kvinna. Alla är ni ett i Kristus Jesus." Menar vi någonting när vi läser den texten i dopet, så ska vi driva HBTQ-certifiering. Menar vi inte någonting med det, så ska vi sluta döpa små barn och vänta tills de vuxit upp, då vi vet hur de har utvecklats som människor.

JOHAN CARLSSON:

Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1 av Kristina Sandström m.fl. Ett litet tydliggörande. "Q" är inte med här därför att HBT-certifiering är en produkt som RFSL har tagit fram som heter HBT-certifiering. HBTQ-certifiering är något helt annat, något man måste konstruera från början, så att det inte går att ändra på om det är det man efterfrågar.

Jag tror att det är lätt att fastna i att vi köper den här produkten av RFSL, att de kommer ut i våra församlingar och sedan är det fixat och klart. Sedan kommer de igen om tre år, vilket man gör också när man HBT-certifierar. Jag tror att vi måste jobba mycket mer ingående om vi ska få en verklig förändring i kyrkan, där man verkligen förändrar folks bemötande gentemot olika minoritetsgrupper. En bättre väg att gå är att ta fram ett mer renodlat kristet perspektiv på det här och det finns många tidigare uttalanden från biskopsmöten, från Läronämnden som man kan använda när man tar fram sådana här material. Det finns även intressanta saker som har sagts här i kyrkomötet genom åren som man kan ta fram om man väljer att utarbeta ett sådant material. RFSL är en organisation som gör mycket bra men som också är kontroversiell också bland många homosexuella, det måste vi också vara medvetna om. De är ungefär 5 000 medlemmar och i vår kyrka har vi säkert flera hundratusen som är HBT-personer. Jag tror att det behövs fler röster som talar för de homosexuella och för att öka vår kunskap i de här frågorna, fler röster än bara RFSL.

ANKI ERDMANN:

Fru ordförande och alla andra! Vi vill stödja utskottet, vi tycker att det är en bra motion. Det är viktigt med utbildning. För min nomineringsgrupp Vänster i Svenska kyrkan så är det här en väldigt viktig fråga.

Bifall till utskottets förslag.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 144.